

ՆԱՐԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳԻ ԱՐՄԵՆՅԱՆ

Դաշնակահարուհի,
Երևանի Կոմիտասի անվ. պետական
կոնսերվատորիայի դասախոս

ԱԼԻՍԱ ՈՌԻԲԵՆԻ ԱԼՈՒԻՅԱՆ

Դաշնակահարուհի,
Երևանի Կոմիտասի անվ. պետական
կոնսերվատորիայի դոցենտ

Լ. Ն. Վլասենկոն (հանրահայր դաշնակահար և մանկավարժ, Մոսկվայի Պ.Չայկովսկու անվ. պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր) գնահատելով Ռոզա Արմենակի Թանդիլյանի կատարողական մանկավարժական աշխատանքը գրել է.

Как председатель Государственной экзаменационной комиссии я мог лично убедиться в высококом профессиональном уровне её дипломников, оценить тщательность отделки произведений, великолепную исполнительскую культуру и музыкальный вкус её выпускников.

2011 թ. նշվեց ՀՀ վաստակավոր արտիստուհի, Երևանի Կոմիտասի անվ. պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրային ամբիոնի պրոֆեսոր Ռ. Ա. Թանդիլյանի կատարողական մանկավարժական գործունեության 50-ամյակը:

Բնութագրել նրան հակիրճ խոսքով հնարավոր չէ, քանի որ կատարողական բարձր արվեստը և մանկավարժական հարուստ գործունեությունը, մարդկային և շատ արժանիքներ այնքան միաշուրջված են իրար, որ դժվար է նախապարվությունը փայլ աղ սասարեզներին որևէ մեկին:

Ռ. Ա. Թանդիլյանը սկզբնական երաժշտական կրթությունն ստացել է Երևանի Ա. Սպենդիարյանի անվ. երաժշտական դպրոցում, ապա ուսուցիչ շարունակելով Ռ. Մելիքյանի անվ. երաժշտական ուսումնարանում: Ընդունվելով կոնսերվատորիա, նրան բախար է վիճակվել ուսանել հանճարեղ Առև չարությունի Բաբաջանյանի դասարանում՝ Իզումնով-Բաբաջանյան դաշնամուրային դպրոցի միակ հեղինորդին:

Ռ. Ա. Թանդիլյանի համերգային գործունեությունը սկսվել է դեռևս ուսանողական տարիներից՝ Երևանում և Հայաստանի տարբեր քաղաքներում: Տարիների ընթացքում ընդլայնվել է նրա համերգների աշխարհագրությունը, ընդգրկելով նախկին ԽՍՀՄ և արտասահմանյան երկրների բեմահարթակները:

Որպես անսամբլի արտիստ Ռ. Ա. Թանդիլյանը

ԲԱԲԱՋԱՆՅԱՆԱԿԱՆ

ԱՎԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Р. А. Тандилян принадлежит значительное количество творческих работ, опубликованные сборники, методические доклады, редакции.

Одновременно с большой педагогической и научно-методической работой Р. А. Тандилян уже на протяжении 35 лет ведёт интенсивную исполнительскую деятельность, выступая как солистка и концертмейстер. Большая исполнительская культура, бережное и чуткое отношение к звуку отличает игру Тандилян. Она выступает также активным пропагандистом сочинений современных и, в частности, молодых армянских композиторов.

По совокупности педагогической, научно-методической и исполнительской деятельности тов. Р. А. Тандилян вполне заслуживает присвоения ей учёного звания профессора.

Лев Николаевич Власенко
народный артист РСФСР,
профессор Московской госконсерватории
им.П.И.Чайковского.

ելույթներ է ունեցել հանրահայր հայ երաժշտիկների՝ հանրապետական և միջազգային մրցույթների դափնեկիրների հետ: Նշենք նրանցից մի քանիսին՝ Գերոնրի Մեյրոնի Թալալյան, Վլիլի Հովհաննեսի Մոկիացյան, Ջոն Անդրանիկի Գևորգյան, Ջոյա Սահակի Պետրոսյան, Դավիթ Լևոնի Գրիգորյան, Արամ Հովհաննեսի Շամշյան, Հրաչյա Կարապի Բոգդանյան, Յուրի Արմենակի Բալյան, Վինիկիոս Հայկի Հովհաննիսյան և ուրիշներ: Իսկ Մեդեա Աբրահամյան և Ռոզա Թանդիլյան զուգանվագն ունեցավ տասնամյակների պատմություն և դարձավ այն հեղինակների և կայուն համերգային միավորը, որը կարողացավ ներկայացնել հայ և համաշխարհային դասական երաժշտությունը աշխարհի տարբեր բեմերում: Ռ. Ա. Թանդիլյանն օժտված է անսամբլի արտիստի արտակարգ հատկություններով՝ ընկերակցող երաժշտի հետ կատարյալ համախոսությամբ, նրան նրբորեն զգալու ունակությամբ, թերթից կարողալու բացառիկ տաղանդով, խարամահանջությամբ և բարձր ճաշակով: Կատարողական աղ որակի շնորհիվ Աբրահամյան-Թանդիլյան զուգանվագի կատարումները վառ են մնացել ունկնդրի հիշողության մեջ:

ՈՍՍՏԻՑԻՉ ԵՎ ԳԵՏՆՈՐԳ- կատարողականություն և մանկավարժություն

Երաժշտական ԳԱՅԱՍՏԱՆ 1-2(40-41)2011

Այդ տարիների ընթացքում Ռ. Ա. Թանդիլյանի կարարողական երկացանկը ընդգրկում էր ավելի քան 120 ջութակի, քալջութակի, փողային և այլ գործիքների համար գրված սրեղծագործություններ:

Եվ որպես գնահատական այս հսկայական կարարողական աշխատանքի, Ռ. Ա. Թանդիլյանը պարգևատրվել է երաժիշտ-կարարողների տարբեր մրցույթների դիպլոմներով, պատվոգրերով, բազմաթիվ մեդալներով, որոնցից առանձնապես հարկ է նշել վերջերս ստացած՝ Մշակույթի նախարարության ոսկե մեդալը:

Ի դեպ, Ռ. Ա. Թանդիլյանը եղել է ժամանակակից հայ կոմպոզիտորների բազմաթիվ սրեղծագործությունների առաջին կարարողը: Նա եղել է նաև մի շարք կոմպոզիտորների՝ Ա. Ռ. Տերտերյանի, Է. Ա. Արիստակեսյանի, Հ. Ա. Մելիքյանի և այլոց դաշնամուրային երկերի խմբագիր:

Отличная профессиональная подготовка, воспринятая в классе специфортепиано Арно Бабаджаняна в ЕГК, музыкальность, вкус, тонкое чувство ансамбля выдвинули её в число лучших концертмейстеров-ансамблистов республики. Её концертмейстерское мастерство четырежды отмечалось дипломами Всесоюзных и Закавказских конкурсов, было оценено советской и зарубежной прессой.

С ведущими солистами Армении Р. А. Тандилян постоянно гастролирует по Советскому Союзу (РСФСР, Украина, Белоруссия, Прибалтика, Средняя Азия, Закавказье), выезжала в зарубежные страны, принимала участие в декадах, показах и смотрах армянской музыки, в концертах съездов и пленумов СК Армении. Она является редактором и первым исполнителем многих новых произведений армянских композиторов.

Многолетняя плодотворная педагогическая и методическая работа Р. А. Тандилян на кафедре специального фортепиано Ереванской консерватории, её активное общественно-музыкальная деятельность, высокий уровень концертных выступлений дают руководству Армфилармонии основание поддерживать выдвижение Тандилян Розы Арменаковны на учёное звание профессора.

Александр Григорьевич Арутюнян
Народный артист СССР,
лауреат Госпремий СССР и Армянской ССР,
профессор, художественный руководитель
Армфилармонии.

Առևտ Բարաջանյանը (Ռ. Թանդիլյանի մասնագիտական ղեկավարը) իր սանի մասին գրել է. «Դեռևս 1953-ից Ռ. Թանդիլյանը ծավալել է մանկավարժական գործունեություն, դասավանդելով երաժշտական դպրոցում: Երկար տարիներ Ռ. Թանդիլյանը Երևանի Կոմիտասի անվ. պետական կոնսերվատորիայի մասնագիտական դաշնա-

մուրի առաջատար պրոֆեսոր մանկավարժներից է: Նրա շրջանավարտներից շատերն արժանացել են տարբեր կարգի մրցույթների դափնեկրի կոչման և համարել հանրապետության բարձրակարգ մասնագետների շարքը: Հայ և օտարազգի կոմպոզիտորների ստեղծագործություններն ի դեմս Ռ. Թանդիլյանի ունեն արժանի մենակատարի և անսամբլախարի, ով բարձր մակարդակով տարածում և կատարում է ցանկացած ստեղծագործություն»:

Ռ. Ա. Թանդիլյանի կարարումները տեղ են գտել Հայաստանի ռադիոյի, ինչպես նաև Ռուսաստանի և Եվրոպայի մի քանի երկրների ռադիոների չայնագրությունների ֆոնդերում, թողարկված են բազմաթիվ չայնագրանակներ և լազերային սկավառակներ:

Բազմիցս Ռ. Ա. Թանդիլյանը եղել է Ա. Բարաջանյանի անվ. դաշնակահարների մրցույթի հանչընախմբի նախագահ: Այսօր էլ դաշնակահարուհին վարպետության դասեր է անցկացնում, խորհրդավորությամբ հանդես գալիս երաժշտական դպրոցներում և ուսումնարաններում, հրապարակում մեթոդական արժեքավոր աշխատություններ:

Մեր խոսքը թերի կլիներ, եթե չանդրադառնալինք Ռ. Թանդիլյանի մանկավարժական գործունեությանը: Բարձր պրոֆեսիոնալիզմ, խստապահանջ և մանրակրկիտ աշխատանք յուրաքանչյուր ուսանողի հետ: Երկու-երեք դիպոլ միջամտությամբ նա կարողանում է ուղղորդել ուսանողին սրեղծագործության բնույթը բացահայտելու, ամբողջական տեսքի բերելու համար: 50 տարիների քրյունաջան աշխատանքի արդյունքում վաստակաշատ մանկավարժի դասարանն ավարտել են 110-ից ավելի ուսանող, որոնք այսօր սիրված են աշխարհի տարբեր երկրներում՝ զբաղված թե՛ մանկավարժական, թե՛ կարարողական աշխատանքով, շարունակելով Բանդիլյանական, արդեն ավանդական դարձած դպրոցի հիմունքները սերմանելով նոր սերունդին:

Ռ. Ա. Թանդիլյանի հոբելյանին նվիրված համերգին մասնակցում էին տարիներ առաջ Երևանի կոնսերվատորիան ավարտած նրա սաները, որոնց փայլուն ելույթներն ավելի ամբողջական դարձրեցին մանկավարժի տարիների քրյունաջան աշխատանքը: Նրա ուսանողներից շատերն արդեն որպես հմուտ մասնագետներ դասավանդում են կոնսերվատորիայում և հանրապետության հեղինակավոր երաժշտական հաստատություններում: Նրանց թվում կան արվեստագիտության թեկնածու, միջազգային մրցույթների դափնեկրներ, դոցենտներ, պրոֆեսորներ, ճանաչված մենակատարներ: Թրվենք մի քանիսին՝ Վ. Խաչատրյան, Մ. Չաքարյան, Մ. Թովմասյան, Հ. Սկրյուտյան, Ն. Ենգիբարյան, Տ. Խանջյան, Չ. Գալստյան, Ի. Հակոբյան, Տ. Ալավերդյան, Ն. Ասատրյան:

Միջազգային մրցույթի դափնեկրներ՝ Գերմանիայում, Իտալիայում, Իսպանիայում, Պորտուգալիայում, ԱՄՆ-ում, Ֆրանսիայում: Հեղինակավոր մասնագետներ բազմիցս նշել են արդասահմանյան ելույթներում և մրցույթներում Թանդիլյանի սաների հայկական կարարողական արվեստը արժանապատվորեն ներկայացնող կարարողական բարձր

Երաժշտական ԳԱՅԱՍՍԱՆ 1-2(40-41)2011

մակարդակը՝ Ս. Սարգսյան, Լ. Չախաթյան, Ա. Ար-
պյուշյան, Ա. Սահակյան, Ա. Արհիմյան, Կ. Սալախյան,
Ա. Մինոնյան, Ա. Գրիգորյան, Ա. Մարգարյան,
Ա. Աճեմյան, Ռ. Շարունյան, Է. Հակոբյան և ուրիշներ:

Следуя традициям своего учителя, известного пианиста и композитора А. А. Бабаджаняна, Р. А. Тандилян претворяет его методы занятия в соответствии со своими художественными воззрениями. Игра её студентов отличается проникновенностью в содержание исполняемых произведений, благородством фразировки, острым чувством формы и развития музыки, красотой звука. Исключительная добросовестность, свойственная Р. А. Тандилян в любой сфере деятельности присуща и её работе со студентами.

М. А. Смирнов

доктор искусствоведения,
профессор Московской государственной
консерватории им. П. И. Чайковского

Հանրապետության արդի երիտասարդ երաժիշտ-կատարողների շարքում յուրահատուկ հայտնություն է արդեն մեծ ճանաչում գրած նրա ուսանողուհի Արուս Վարդանիս Աճեմյանը: Տիրապետելով անթերի տեխնիկայի և բացառիկ երաժշտականություն, համոզիչ է նրա երկացանկում ընդգրկված արեղծագործությունների նորոյի մեկնաբանումը, և բնատուր ունակությունների շնորհիվ, գերում է ունկընդդրին: Ելույթներ է ունենում համաշխարհային հեղինակավոր բեմադրություններում հանրահայտ դիրիժորների հետ: Ասելիք ունի, սպասումներն էլ շատ են և կանխորոշված:

Р. А. Тандилян плодотворно с редкой добросовестностью работает в Ереванской консерватории как преподаватель специального фортепиано. Я имел возможность на протяжении ряда лет знакомиться с результатами её педагогической работы, председательствуя время от времени на государственных экзаменах в Ереванской консерватории, не раз слушал игру её выпускников и могу свидетельствовать о высоком качестве её педагогического труда.

Не могу не отметить и большую концертную деятельность Р. А. Тандилян которую она ведёт в качестве солистки и ансамблистки на протяжении многих лет. За своё концертмейстерское мастерство Р. А. Тандилян четырежды была удостоена дипломов на Закавказских и Всесоюзных конкурсах. Ею впервые исполнен целый ряд сольных и ансамблевых сочинений армянских композиторов и осуществлены ценные фондовые записи и записи на грампластинку этих сочинений.

Считаю, что Р. А. Тандилян, накопившая за долгие годы своей преподавательской работы в Ереванской консерватории значительный педагогический опыт и подготовившая уже большое

количество специалистов высокой квалификации, которые успешно работают в музыкально-учебных заведениях и концертных организациях страны.

Яков Исаакович Мильштейн

доктор искусствоведения,
профессор Московской консерватории
им. П.И.Чайковского

Ռ. Ա. Թանդիլյանի մանկավարժական գործունեությունը արտահայտված է նրանով, որ ամեն ուսանողի հետ աշխատելիս ունի իր անհատական մոտեցումը և որևէ արեղծագործության վրա աշխատելիս համբերությամբ և մանրակրկիտ աշխատանքի շնորհիվ ամբողջական տեսքի է բերում այն: Երբեք չի նվազացնում ուսանողի անհատականությունը, քաջալերում է անհատի ինքնուրույն մոտեցումը արեղծագործության մեկնաբանման խնդրի շուրջ: Բնորոշ մի հանգամանք էս. Ռ. Ա. Թանդիլյանը կարողանում է ընկրել ամեն մի ուսանողի համար զարգացման ճիշտ ծրագիր, բացահայտելով նրա կատարողական արժանիքները: Դասերն անցնում են նյութի աստիճանական յուրացման սկզբունքով, աննշան թվացող, բայց դիպուկ դիրիժորություններով, զարգացնելով, ամբողջական նպատակին հասցնելով մեկնաբանությունը: Այս ամենով նա ուսանողների շրջանում սերմանում է ճշմարիտ արվեստ, արիպում գերծ մնալ ավելորդ ցուցադրականությունից: Հարկանշական մի փաստ, որը բնորոշ է Ռ. Ա. Թանդիլյանի բոլոր ուսանողներին: Արեղծագործությունը կատարելիս նրանք ներքուստ զգում և հիշում են սիրելի մանկավարժի ներկայությունը (նույնիսկ չայնր հնչում է ականջում), որն իրենց ուղեկցում է կատարման ընթացքում, որը փայլի է ուժ, վարահություն և ազատություն:

Տարիներ առաջ հեղինակներն ավարտել են Ռ. Ա. Թանդիլյանի դեկավարությամբ և այժմ աշխատում են կոնսերվատորիայում, բայց և այնպես, ամեն անգամ անցնելով N 319 (329) լսարանի առջևով կարողի և հպարտության զգացում են սպրում, որը խոսքերով դժվարանում են արտահայտել: Կյանքի դժվար պահերին իմաստուն խոսք ու խորհրդի համար դիմում են նրան, զգում նրա ծնողական ջերմությունը:

Նրա մանկավարժական գործունեության 50-ամյակին նվիրված հոբելյանական համերգը, որը տեղի ունեցավ Կոմիտասի անվ. կամերային երաժշտության փանը, Ռ. Ա. Թանդիլյանի շրջանավարտ ուսանողների նախաշեռնությունն էր, հուզիչ և գեղեցիկ, երախարագիտության զգացումներով հագեցած մի նախաշեռնություն: Բացման խոսքով էլույթ ունեցավ երաժշտագետ, պրոֆեսոր Արարիկ Սարյանը: Համերգն անցավ ջերմ մթնոլորտում, կատարողական բարձր մակարդակով: Համերգի ընթացքում հոբելյարին ողջունեց և շնորհավորեց Կոմիտասի անվ. ԵՊԿ դաշնամուրային ամբիոնի դեկան, պրոֆեսոր Իգոր Յավրյանը, իր խոսքն ուղղելով Ռ. Ա. Թանդիլյանին. «Մեզ համար հատուկ և կայուն տեղ ունի Թանդիլյանի դաշնամուրային դպրոցը,

երաժշտական ԳԱՅԱՍՏԱՆ 1-2(40-41)2011

որի վառ ապացույցն է այսօրվա համերգը: Համերգի մասնակից նախկին ուսանողները, հավատարմությամբ պահպանում և փոխանցում են այդ դպրոցի ավանդույթը երիտասարդ սերնդին»:

Երախարագիրությունը նվիրում ենք մեր խոսքը սիրելի դասախոսի 80-ամյակին:

Ռ. Ա. Թանդիլյանի դասարանի շրջանավարտ դոցենտներ՝

*Նարինե Գևորգի Արմենյան
Ալիսա Ռուբենի Ալթունյան*

Ռ-ոգա Արմենյանի Թանդիլյան
1984 թ.

Ա. Բաբաջանյանի անվ. դաշնակահարների հանրապետական 3-րդ մրցույթի դափնեկիրների մրցանակների հանձնում Ռ. Ա. Թանդիլյան և Հ. Հակոբյան Կոմիտասի անվ. կամերային երաժշտության տուն, 1997 թ.

Հրաչյա Արսենի Մելիքյան, Մեղեա Վարդանի Աբրահամյան, Ռ-ոգա Արմենյանի Թանդիլյան ՀՀ կոմպոզիտորների միությունում Հ. Մելիքյանի երկի 1-ին կատարումից հետո, 1992 թ.

Օլգա Ափինյան, Աննո Հարությունի Բաբաջանյանը իր ուսանողուհիների հետ Ռ-ոգա Թանդիլյան, Էլզա Թանդիլյան, Երևան, 1953 թ.

Резюме

Статья-портрет пианисток: преподавателя Ереванской государственной консерватории им. Комитаса Нарине Геворковны Армянян и доцента Ереванской государственной консерватории им. Комитаса Алисы Рубеновны Алтунян "Наследница бабаджаняновских традиций" о заслуженной артистке РА, профессоре ЕРК Розе Арменаковне Тандилян - дань своему педагогу в связи с 50-летием педагогической деятельности. Авторы приводят также высказывания известных российских и армянских музыкантов о замечательной пианистке. Дается характеристика Р. А. Тандилян как прекрасного концертмейстера и пропагандиста сочинений армянских композиторов.

Summary

The *portrait*-article of the pianist, pedagogue of Yerevan State Conservatory after Komitas Narine G. Armenakyan and pianist, Docent of Yerevan State Conservatory after Komitas Alisa R. Altunyan "Inheritress of Babajanyan traditions" is dedicated to honorable artist RA, Yerevan State Conservatory after Komitas Professor Rosa Tandilyan's 50th anniversary of pedagogical activities. The authors also write statements of famous Russian and Armenian musicians of the wonderful pianist. The characteristics of R.A.Tandilyan is also given, showing him as a wonderful concertmaster and propagandist of the works of Armenian composers.